

Vlaams
Parlement

ingediend op **1794** (2018-2019) – Nr. 2
16 april 2019 (2018-2019)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Elke Sleurs

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Katrien Schryvers, Cindy Franssen, Vera Jans en Griet Coppé

betreffende een optimale aanwending
van de vergunde capaciteit in de groepsopvang
van baby's en peuters

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bert Moyaers.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Danielle Godderis-T'Jonck, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs,
Tine van der Vloet;

Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Martine Taelman;

Bert Moyaers, Freya Van den Bossche;

Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Lies Jans, Manuela Van Werde, Elke Wouters;

Sonja Claes, Dirk de Kort, Jamila Hamddan Lachkar, Tinne Rombouts;

Jo De Ro, Laurence Libert;

Jan Bertels, Bart Van Malderen;

Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

Documenten in het dossier:

1794 (2018-2019) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

INHOUD

1. Uiteenzetting door Dieter Vanhecke, Kind en Gezin	4
1.1. Uitgangspunt.....	4
1.2. Kansen?.....	4
1.3. Spreiding prestaties per locatie groepsopvang (IKT) in 2017	4
1.4. Voor wie?.....	4
1.5. Belang van het kind staat voorop	4
2. Uiteenzetting door Jan Bosmans, Vlaams Welzijnsverbond	5
2.1. Decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters.....	5
2.2. Organisatoren puzzelen	6
2.3. Vergunde capaciteit = maximum	6
2.4. Randvoorwaarden	7
2.5. Effecten	7
2.6. Prijs of rendement?	7
2.7. Financiële impact	8
2.8. Algemeen besluit	8
3. Uiteenzetting door Viviane Lauwens, Broeders van Liefde.....	8
3.1. Vooraf	8
3.2. Flexibiliteit	9
3.3. Optimaal benutten van de vergunde capaciteit	9
3.4. Voorbeelden.....	10
3.5. Besluit.....	10
4. Uiteenzetting door Lutgard Vrints, studiedienst Gezinsbond	10
4.1. Argumentatie	10
4.2. Waarom beperking van kindbegeleiderratio en groepsgrootte?.....	11
4.3. Implicaties voor de toekomst?	11
5. Vragen van de leden.....	11
Gebruikte afkortingen.....	19

Op woensdag 13 februari 2019 hield de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een hoorzitting over de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende een optimale aanwending van de vergunde capaciteit in de groepsopvang van baby's en peuters. De commissie hoorde achtereenvolgens:

- Dieter Vanhecke en Filip Winderickx, Kind en Gezin;
- Jan Bosmans, Vlaams Welzijnsverbond;
- Viviane Lauwens, directeur Initiatieven Kinderopvang, Broeders van Liefde;
- en Lutgard Vrints, studiedienst Gezinsbond.

1. Uiteenzetting door Dieter Vanhecke, Kind en Gezin

1.1. Uitgangspunt

Volgens *Dieter Vanhecke* van Kind en Gezin is het doel van de conceptnota om de opvangcapaciteit te flexibiliseren, zodat opvanglocaties meer kinderen kunnen opvangen dan hun vergunning voorschrijft. Voor Kind en Gezin is die flexibiliteit positief, maar mag ze de opvangkwaliteit niet in het gedrang brengen: het belang van het kind staat voorop. Daarnaast moet er een evenwicht zijn tussen de belangen van de organisatoren, de overheid, de ouders en de kinderen zelf, en is de draagkracht van de kinderbegeleiders een belangrijk element.

1.2. Kansen?

De conceptnota bevat enkele belangrijke voordelen. De toegenomen flexibiliteit in het opnamebeleid is daar één van. Meer kinderen opvangen dan de vergunde capaciteit voorschrijft, kan het aantal beschikbare opvangplaatsen doen toenemen, wat vooral voor ouders een goede zaak is. Zeker ouders die slechts occasioneel opvang zoeken en door het beperkte aanbod vaak geen plaats vinden, kunnen hiervan profiteren. Organisatoren zien hun inkomen stijgen, als ze met vaste tarieven werken, of krijgen extra subsidies, als ze volgens inkomenstarief werken.

1.3. Spreiding prestaties per locatie groepsopvang (IKT) in 2017

Om te staven waarom flexibilisering een goede zaak zou zijn, legt Dieter Vanhecke er de cijfers naast van het aantal prestaties dat iedere groepsopvang in Vlaanderen in 2017 gerealiseerd heeft: 56 procent van de opvanglocaties leverde tussen de 80 en 100 procent prestaties en 8 procent realiseerde nog meer.

1.4. Voor wie?

Kind en Gezin vindt het positief dat de conceptnota flexibiliteit mogelijk zou maken voor de groepsopvang, maar vindt het juridisch niet te verantwoorden dat de gezinsopvang en samenwerkende onthaalouders die mogelijkheid niet zouden krijgen. In die laatste twee groepen moeten wel bepaalde grenzen gerespecteerd worden. Locaties gezinsopvang zouden nooit meer dan acht kinderen tegelijkertijd mogen opvangen, omdat daar de grens ligt tussen gezins- en groepsopvang. Samenwerkende onthaalouders zouden nooit meer dan achttien kinderen tegelijkertijd mogen opvangen om niet in het vaarwater van de groepsopvang te komen.

1.5. Belang van het kind staat voorop

Dieter Vanhecke plaatst wel een kanttekening: flexibel omspringen met de capaciteit mag de kwaliteit van de opvang niet in het gedrang brengen. Het verheugt hem dat er in de conceptnota een aantal randvoorwaarden zijn opgenomen. Zo moeten er altijd voldoende kinderbegeleiders aanwezig zijn voor het aantal aanwezige kinderen en ligt de maximale leefgroepgrootte op achttien

kinderen. Opvanglocaties mogen daarnaast wel flexibel omspringen met hun opvangcapaciteit, maar op jaarbasis mag het gemiddelde aantal prestaties hun vergunde capaciteit niet overschrijden.

Twee zaken die niet in de conceptnota staan, zijn voor Kind en Gezin wel belangrijk. Ten eerste zou er een link moeten komen met MeMoQ. Al meer dan een jaar meet en monitort Zorginspectie de pedagogische kwaliteit van de kinderopvang aan de hand van MeMoQ. Als blijkt dat een opvanglocatie een onvoldoende haalt op een van de dimensies die dat instrument onderzoekt, dan zou die locatie eerst binnen de vergunde capaciteit aan betere opvangkwaliteit moeten werken. Wel moeten er duidelijke afspraken komen met Zorginspectie over de opvolging. Een onvoldoende op een dimensie mag er niet toe leiden dat een opvanglocatie voor lange tijd verhinderd wordt om meer kinderen op te vangen.

Een ander belangrijk element is brandveiligheid. Regels voor brandveiligheid zijn afgestemd op de vergunde capaciteit. Als organisatoren meer kinderen opvangen dan hun vergunde capaciteit voorschrijft, dan moeten ze ook rekening houden met eventuele strengere voorschriften. Voor verzekeringen geldt hetzelfde. Ook die moeten afgestemd zijn op het maximale aantal kinderen dat een organisator denkt te willen opvangen.

De conceptnota legt de maximumgrens op 120 procent van de vergunde capaciteit. Kind en Gezin is daar niet tegen, maar vindt die grens niet noodzakelijk. Organisatoren zijn zelf verantwoordelijk genoeg om te bepalen hoeveel kinderen ze kunnen opvangen. Een nieuwe grens beperkt niet alleen de flexibiliteit. Kind en Gezin vreest ook dat organisatoren automatisch de bovengrens zullen opzoeken. De eerder vernoemde voorwaarden bieden bovendien voldoende garanties.

2. Uiteenzetting door Jan Bosmans, Vlaams Welzijnsverbond

2.1. Decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters

In de conceptnota gaat het volgens *Jan Bosmans* om de optimale aanwending van de vergunde capaciteit. Hij sluit zich aan bij de flexibiliseringsgedachte en legt uit waarom het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters voor het Vlaamse kinderopvanglandschap een enorme stap vooruit is geweest.

In dat decreet zijn ambities geuit met betrekking tot kwantiteit en kwaliteit, maar is tevens een harmonisatie betracht tussen de verschillende vormen van kinderopvang. Die harmonisatiebeweging is belangrijk, zeker voor de algemene vergunningsplicht en de omgang met de vergunde capaciteit. Het Vlaams Welzijnsverbond is tevreden met de drie basisfuncties die in het decreet zijn opgenomen en met het getrapte subsidiëringssysteem. Het gaat dan onder meer om de inkomensgerelateerde aanpak en om het al dan niet werken met een opvangplan. Het decreet heeft een enorme impact gehad.

Dat is ondertussen bijna vijf jaar geleden en er is voortgangsoverleg geweest. Het decreet is in een remediëringstraject gevat. Tijdens dat overleg zijn veel thema's aan bod gekomen, maar het draait vooral om deregulering, afzwakking van de regels, wetsmatiging en sociaal ondernemerschap. De monitoringgegevens van Kind en Gezin en de tabellen over de evoluties ten gevolge van het decreet zijn steeds het materiaal geweest dat het voortgangsoverleg heeft voortgedreven.

Er is een eigen actieplan voor de gezinsopvang. Recent zijn ook initiatieven genomen voor de flexibilisering van de sector. Ondanks de ambities in het decreet, is op basis van de monitoring vastgesteld dat de uitbreiding van de sector moeizaam verloopt. Dat heeft met veel factoren te maken maar de capaciteitsgroei ligt niet voor de hand. Dit punt verdient continu aandacht.

2.2. Organisatoren puzzelen

Voor de organisatoren betekent het decreet dat ze in de ingrijpende transitie inzake subsidiëring, vergunningsregels en het gebruik van opvangplannen veel hebben moeten puzzelen. Het is de terechte bedoeling geweest met de opvangplannen een sober gebruik na te streven en de vergunde capaciteit gericht te laten gebruiken door ouders. Er is echter vastgesteld dat er drukke dagen en periodes zijn, zeker tegen de achtergrond van een stijgende werkgelegenheid en de flexibilisering van de werksituaties. Jan Bosmans vermeldt in dit verband ook de afnemende mobiliteit van mensen die op een afstand werken. Er is schommeling en variatie in het gebruik van de kinderopvang.

Het decreet voorziet in normen, onder meer met betrekking tot de effectieve aanwezigheid van kinderen in relatie tot het aantal begeleiders. Dat valt ook op het niveau van de locaties te merken. Het is een hele puzzel geworden en in het subsidiëringssysteem weegt de bezettingscomponent zwaarder door. De bezettingscomponent valt echter ook moeilijk te halen. Het gaat dan niet om het al dan niet halen van een bezetting van 80 procent, maar om het gemiddelde gebruik. Het effectieve prestatiepercentage is geleidelijk gegroeid van 82 procent in 2014 tot 89 procent in 2017.

2.3. Vergunde capaciteit = maximum

Het is puzzelwerk: de organisatoren moeten ten gevolge van de ingrijpende veranderingen continu voor evenwicht zorgen tussen de aanwezigheden, de opvangplannen, de verwachtingen van de ouders, de infrastructuur, de grootte van de leefgroep en het maximaal gebruik van de maximaal vergunde capaciteit. Dat is een moeilijk samenspel geworden. De absolute norm van het aantal vergunde plaatsen is een maximum dat volgens artikel 5 van het decreet nooit mag worden overschreden. In het decreet wordt het onderscheid gemaakt tussen de zelfstandige sector en de erkende sector. In de erkende sector was die norm niet gebruikelijk. Tijdens de harmonisatiebeweging is die norm voor heel het landschap en voor alle organisatoren doorgetrokken.

Het Vlaams Welzijnsverbond heeft dat steeds in vraag gesteld en betwist. Volgens Jan Bosmans vielen de gevolgen te voorzien. De bestaande capaciteit zou worden onderbenut en de flexibiliteit van de ouders zou enigszins worden beknot. Hij denkt daarbij aan dinsdagen, donderdagen, zomerperiodes en winterperiodes. Het is dan druk in de buitenschoolse kinderopvang. Selecties op basis van opvangplannen en ander gepuzzel beknotten dan de flexibiliteit. De vraag is toen gesteld wie uit de boot zou vallen. Volgens het Vlaams Welzijnsverbond is dit steeds inefficiënt geweest. Het heeft gevolgen voor de financiële leefbaarheid, want de bezetting weegt zwaarder door in de subsidiëring. Dat is een knauw in de financiële leefbaarheid en in de duurzaamheid van een aantal organisaties. Er zijn spitsuren, spitsdagen en spitsperiodes in de kinderopvang ontstaan.

Om een relance en wat soepelheid mogelijk te maken, is een uitweg gezocht door niet-gesubsidieerde plaatsen te erkennen en bijkomend te vergunnen. De normering is in dit verband echter verwonderlijk, want er wordt verwezen naar de prijs van de versoepeling, flexibilisering of optimale aanwending van de vergunde capaciteit.

Als er in de jeugdzorg een erkenning voor honderd plaatsen is en als een bezetting van 80 procent moet worden gehaald, is het gebruikelijk de schommeling tussen 80 en 100 procent mogelijk te maken. Iedereen weet echter dat dit tot 100 procent of zelfs tot boven 100 procent kan worden gebruikt. De subsidiëring en de gevolgen van de schommeling liggen echter steeds tussen 80 en 100 procent. Dit kan geen element vormen om de kostprijs in te roepen. Het is een bizarre regeling dat de financiële gevolgen onmiddellijk een argument zouden zijn om een stijging van de effectieve bezetting in de kinderopvang af te remmen.

Het voorstel in de conceptnota om de definitie van een vergunde kinderopvangplaats te wijzigen in een maximaal toegestaan jaargemiddelde van het aantal aanwezige kinderen, vindt het Vlaams Welzijnsverbond goed. Het gaat om een juiste herformulering van de maximale vergunning.

2.4. Randvoorwaarden

Het is niet de bedoeling alles zomaar los te laten. Dat is belangrijk omdat het onderscheid ontstaat tussen een gemiddeld aanwezigheidspercentage op dagbasis en een jaargemiddelde. Door het onderscheid tussen dag en jaar te maken, kunnen temporele en occasionele schommelingen met respect voor het jaargemiddelde van 100 procent worden opgevangen. Dit is een bestaande vorm van optimalisering van de vergunde capaciteit, die de flexibilisering met een herdefiniëring combineert.

Het Vlaams Welzijnsverbond aanvaardt het uitgangspunt van de kindbegeleider-ratio. Daarover bestaat geen discussie. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dit vanuit het belang en het welbevinden van de kinderen een van de belangrijkste elementen te zijn. Die relatie moet blijven bestaan.

In de conceptnota wordt verwezen naar een bovengrens van 120 procent. Indien er een bovengrens moet komen, lijkt dit het Vlaams Welzijnsverbond een goed percentage. De infrastructuur, de brandveiligheid en de verzekeringen moeten uiteraard in orde zijn. Ook daarover zijn er geen discussies.

2.5. Effecten

Het effect van de herdefiniëring zou erin kunnen bestaan dat de kwaliteit van de opvang behouden wordt door middel van de kindbegeleider-ratio en de randvoorwaarden, maar dat een nog soepeler opnamebeleid op spitsdagen en tijdens spitsperiodes mogelijk wordt. De organisatoren krijgen aldus ademruimte om op de flexibele vraag in te gaan die zich op sommige momenten concentreert. Dat is ook een verantwoording vanuit de idee van het sociaal ondernemerschap. Het gaat niet zuiver om het rendement, maar om een te verantwoorden proces en om sociale ondernemers. Er is zeker en vast bezorgdheid en gevoeligheid in de kinderopvang om tussen versoepeling en kwaliteit goed ondernemerschap te tonen. Voor de organisatoren betekent een kleine stijging van de bezetting een toename van de financiële leefbaarheid, wat bijdraagt tot de duurzaamheid van de organisaties. Voor de overheid is dat een optimalisatie van de vergunde capaciteit met respect voor de kwaliteit.

2.6. Prijs of rendement?

Het Vlaams Welzijnsverbond krijgt weleens de vraag wat dat zal kosten. Jan Bosmans verwijst naar simulaties op basis van de indicatoren voor de monitoring van het decreet. Het Vlaams Welzijnsverbond heeft zich gebaseerd op de gegevens over de groepsopvang in 2017.

Het gaat om 18.399 plaatsen op trap 2a, 18.434 plaatsen op trap 2b en 1416 op trap 3. Het gemiddelde prestatiepercentage in de groepsopvang schommelde in 2017 rond 89 procent. De gemiddelde leeftijd van de medewerkers was 34,2 jaar, wat een element van de subsidiëring is.

2.7. Financiële impact

Om na te gaan wat het effect is van de voorliggende versoepeling, zijn vier scenario's opgesteld. Het uitgangspunt is steeds dat de gemiddelde bezetting in trap 2 in heel Vlaanderen met 1 procent stijgt. De exacte impact van die stijging van 88 tot 89 procent kan niet worden ingeschat. Hier zal immers op een diverse manier mee worden omgegaan.

In het eerste scenario wordt de stijging gewoon doorgevoerd en komen er in Vlaanderen 427 plaatsen op trap 2 bij. Dat betekent dat de bestaande capaciteit op de zeer drukke en bijgevolg zeer kostbare momenten zal worden aangewend. De meerkosten voor de Vlaamse overheid zitten in de toename van de subsidiëring, waar dan de ouderbijdrage van wordt afgetrokken. Er zal immers ook moeten worden betaald. De capaciteit op die manier met 427 plaatsen laten groeien, zou de Vlaamse overheid ongeveer 884.000 euro kosten.

Een tweede scenario is een echte uitbreiding met die 427 plaatsen bezoldigd op trap 2b. Dat zou de overheid ongeveer 3,5 miljoen euro kosten. In het derde scenario, met eenzelfde groei van prestaties als in scenario 1 zonder overschrijding van de vergunde capaciteit maar via uitbreiding met 50 procent op trap 2b en 50 procent op trap 2a, komt dat voor 427 plaatsen neer op 4 miljoen euro. Het vierde scenario is zoals het zou moeten zijn met alle plaatsen op trap 2a, wat de groeinorm in de toekomst is. Dit zou neerkomen op 4,5 miljoen euro. Als de gemiddelde bezetting door deze maatregel zou stijgen met 1 procent, dan worden er 427 plaatsen bij gecreëerd. De prijs hiervan zou de laagste prijs zijn die men zich kan indenken om plaatsen op trap 2 te creëren.

In het eerste scenario is er een overschrijding van de vergunde capaciteit. Stel dat prestaties daardoor groeien met 1 procent, dan zou dat ongeveer 880.000 euro kosten aan de overheid. Als ze die 427 plaatsen op trap 2a, trap 2b of gemengd moet subsidiëren, brengt dat een enorm verschil met zich mee. De conclusie van het onderzoek van het Vlaams Welzijnsverbond kan alleen maar zijn dat de optimale benutting de overheid vier tot vijf keer minder kost dan het bij creëren van 427 plaatsen in een gesubsidieerde uitbreiding.

2.8. Algemeen besluit

Het Vlaams Welzijnsverbond heeft de invoering van deze absolute maximumnorm steeds betwist. Het is dan ook tevreden met dit voorstel en is vragende partij om dat toe te passen. Met de randvoorwaarden en de bedoelingen die in de conceptnota zitten, kan dat alleen maar een meerwaarde betekenen voor de ouders en de organisatoren, en geen bedreiging zijn voor de kwaliteit van de kinderopvang. Voor de overheid zal dit indirect een capaciteitsuitbreiding en een flexibilisering met de kleinst mogelijke kosten meebrengen.

3. Uiteenzetting door Viviane Lauwens, Broeders van Liefde

3.1. Vooraf

Viviane Lauwens werkt als coördinerend directeur voor drie kinderdagverblijven van de Broeders van Liefde. Naast de pedagogische en economische functie van kinderopvang leggen zij sterk de nadruk op de sociale functie van de voorziening. Er is veel aandacht voor flexibiliteit voor de gezinnen, wat ingebouwd is in het

opnamesysteem. Het overschrijden van de vergunde capaciteit mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van de dienstverlening. Het welbevinden van de kinderen en de kwaliteit blijven steeds vooropstaan.

3.2. Flexibiliteit

Zij passen flexibiliteit toe door flexibele opvangplannen toe te staan. Er bestaan organisatoren waar enkel op voltijdse opvangplannen kan worden ingetekend. Bij hen zijn er veel ouders die x aantal dagen per maand vastleggen in een schriftelijke overeenkomst, maar die dagen elke maand wijzigen volgens hun flexibele werkrooster. Het is planmatig een uitdaging om de vergunde capaciteit niet te overschrijden.

Daarnaast hebben ze nog een groot aandeel deeltijdse opvangplannen. Ze leggen geen vereist aantal minimumdagen aanwezigheid per week op aan ouders. Ze worden uiteraard ook geconfronteerd met heel wat onvoorziene omstandigheden waardoor er vraag is naar bijkomende opvang. Dat kan bijvoorbeeld door ziekte van de (groot)ouders. Specifieke zorgbehoeften bij het kind worden vaak pas na de geboorte vastgesteld. Dan kan het zijn dat ouders meer vraag naar opvang hebben of net minder, omdat het kind onderzoeken moet ondergaan. Op het moment dat ouders zich komen inschrijven voor een plaats, weten ze vaak nog niet of ze ouderschapsverlof zullen nemen. Als dat toch het geval is, kan het opvangplan met een aantal dagen afnemen. Het gebeurt ook dat onthaalouders in de buurt stoppen waardoor er een toestroom is van kinderen die plots in de kou staan. De opvanginitiatieven van de Broeders van Liefde hebben occasionele vragen naar zowel meer als minder opvangdagen en gaan daar heel flexibel mee om. Verder vinden ze het belangrijk dat mensen gezinsvakanties kunnen plannen die ze onbeperkt kunnen aanvragen. Het moet een maand op voorhand gebeuren en wordt dan toegestaan, buiten de achttien respijtdagen.

Dit alles vraagt natuurlijk een flexibele inzet van personeel, want de kindbegeleidratio is belangrijk om de kwaliteit te blijven garanderen. Dat betekent dat deeltijds personeel met wisselende uurroosters vooral wordt ingezet op verwachte drukke dagen waarop er meer kinderen aanwezig zullen zijn. Het is planmatig een hele uitdaging om niet boven de vergunde capaciteit uit te komen.

3.3. Optimaal benutten van de vergunde capaciteit

Het optimaal benutten van de vergunde capaciteit ziet de spreker als een plicht. Er is immers grote vraag naar opvang. Haar kinderopvanginitiatieven willen de financiële leefbaarheid garanderen. Bij de nieuwe subsidiëring wegen de effectieve prestaties zwaarder door in de subsidies van de Vlaamse overheid. Om een prestatiepercentage van om en bij de 90 procent te halen, moeten ze in de opvangplannen ongeveer 20 procent hoger inplannen. 110 procent in de opnameplannen geeft uiteindelijk een realiteit van 90 procent. Dat komt door ongerechtvaardigde afwezigheden, gezinsvakanties, ziekteperioden enzovoort.

Bij de inwerkingtreding van het nieuwe decreet werd gepromoot dat voorzieningen met genoeg vierkante meters extra vergunde plaatsen zouden aanvragen, zodat er boven de gesubsidieerde capaciteit kon worden gegaan om toch een degelijk subsidiepercentage te behalen. Veel organisatoren die die mogelijkheid hadden, hebben daar ook gebruik van gemaakt. Dat is alleen zinvol als het om een beperkt aantal plaatsen gaat. De Broeders van Liefde hebben een initiatief waar het aantal niet-gesubsidieerde plaatsen te hoog ligt, namelijk 9 plaatsen op 41. Door de hoge vraag naar opvang worden die plaatsen toch benut en het nodige personeel ingezet, maar daardoor komen ze met de extra prestaties en de subsidies niet meer toe. Op die manier doen ze zichzelf de das om.

3.4. Voorbeelden

In een eerste voorbeeld van een opvanginitiatief was er in 2018 een prestatiepercentage van 88 procent, wat het Vlaamse gemiddelde is. Dat initiatief was 221 dagen open. Het aantal flexibele opvangplannen bedroeg 18 procent en het aantal deeltijdse opvangplannen 54 procent. Dat betekent dat ongeveer één op vier opvangplannen maar een vast voltijds opvangplan is. Dit toont aan hoe moeilijk de opnameplanning is. Momenteel mag de vergunde capaciteit eigenlijk niet overschreden worden, maar door het hoge aantal flexibele en deeltijdse opvangplannen heeft dat initiatief in 2018 de capaciteit overschreden op zestien volledige dagen, elf voormiddagen en drie namiddagen. Er is de bovengrens van 120 procent. Dit initiatief heeft voor 108 procent de vergunde capaciteit overschreden.

In een tweede voorbeeld is er een prestatiepercentage van 103 procent, maar dat is berekend op de gesubsidieerde capaciteit. Daarnet werd aangehaald dat sommige initiatieven boven 120 procent zitten, maar dat is dan op de gesubsidieerde capaciteit. Als dezelfde prestaties berekend worden op de vergunde capaciteit van die voorziening, dan komt Viviane Lauwens op 84,7 procent. Deze voorziening was 224 dagen open, met 72 procent flexibele en deeltijdse opvangplannen. Hier werd de capaciteit twaalf volledige dagen en veertien voormiddagen overschreden. Ook hier lag de bovengrens op maximaal 109 procent.

3.5. Besluit

Viviane Lauwens besluit dat ze vragende partij is voor een aanpassing van de regelgeving. De bovengrens van 120 procent is zeker realistisch en haalbaar. Dat door een aanpassing van de regelgeving de vergunde capaciteit optimaal zal worden benut, is een vaststaand feit.

4. Uiteenzetting door Lutgard Vrints, studiedienst Gezinsbond

Lutgard Vrints kan zich vinden in de toelichtingen die al gegeven zijn en zal ingaan op de simulaties en suggesties van de andere sprekers. Ze is tevreden om te horen hoe de kinderopvanginitiatieven van de Broeders van Liefde omgaan met de flexibele noden van ouders. Dat zijn realistische voorbeelden uit het dagdagelijkse leven. De realiteit van het krijgen van een kind brengt voor vele gezinnen een heel andere planning met zich mee dan voordien ingebeeld. Of ze al dan niet ouderschapsverlof opnemen, wordt vaak pas duidelijk na de geboorte. Als ze dan al vastzitten aan een bepaalde planning en er weinig begrip is, dan wordt dat heel moeilijk.

De Gezinsbond gaat akkoord met het voorstel van de conceptnota en met de volgende aspecten: het aantal vergunde kinderopvangplaatsen bij de groepsopvang wordt omschreven als het maximaal toegestane jaargemiddelde van het aantal aanwezige kinderen in de kinderopvanglocatie; er is een bovengrens van 120 procent voor het maximaal toegestane aantal tegelijk aanwezige kinderen; en er wordt niet geraakt aan de kindbegeleiderratio en de maximale groepsgrootte. Die elementen moeten volgens de Gezinsbond deel uitmaken van de nieuwe regelgeving.

4.1. Argumentatie

Lutgard Vrints kan vanuit de praktijk ook alleen maar bevestigen dat er meer aanleidingen zijn om minder flexibel om te gaan met vragen van ouders, zeker ouders met flexibele opvangnoden. Men ziet daar problemen, en er is wel degelijk een link met de sociale functie, want het zijn meer dan gemiddeld ouders met

een lagere opleiding of een minder stabiele arbeidsplaats die nood hebben aan flexibele opvang.

4.2. Waarom beperking van kindbegeleiderratio en groepsgrootte?

Het is duidelijk dat niemand van de sprekers aan die kindbegeleiderratio wil raken. Ook is bijna iedereen het erover eens dat er niet mag worden geraakt aan de groepsgrootte. Dat wordt immers soms ter discussie gesteld. Daarom wil Lutgard Vrints duidelijk maken waarom het behouden van die ratio en die groepsgrootte zo belangrijk is. Uit onderzoek blijkt dat dat belangrijke kwaliteitselementen zijn. Dat is ook nog eens bevestigd bij de nulmeting van MeMoQ: hoe groter de groep, hoe minder aandacht voor de kinderen en hoe minder ze worden gestimuleerd. Kinderopvang is belangrijk: het kan heel goed zijn voor kinderen maar ook schadelijk, vooral voor kinderen die thuis minder worden gestimuleerd.

4.3. Implicaties voor de toekomst?

Kwaliteit is belangrijk. De Gezinsbond pleit er ook voor om in de toekomst de groepsgrootte, maar vooral ook de kindbegeleiderratio te doen dalen, hoeveel dat ook kost. De kindbegeleiderratio is in Vlaanderen immers extreem hoog in vergelijking met andere Europese landen. De Gezinsbond stelt voor om die op korte termijn te laten dalen tot zes kinderen per begeleider en op lange termijn tot vier, en bij baby's zelfs nog lager. Vandaag gaat het over de groepsoptvang, maar bij de gezinsopvang is dat nog belangrijker, omdat er daar minder back-up is van aanwezige begeleiders.

Lutgard Vrints vindt de suggestie van Kind en Gezin om voorzieningen pas te laten overschrijden als er daadwerkelijk pedagogische kwaliteit is interessant. Die komt overeen met de teneur van alle presentaties van de Gezinsbond. Er moet worden bekeken welke kwaliteit op dat moment wordt geleverd in die opvangvoorziening, als een soort vangnet. Ze veronderstelt dat daarvoor dan de signalen van Zorginspectie zouden worden gebruikt. Er is ook de brandveiligheid die uiteraard een evidentie is.

5. Vragen van de leden

Katrien Schryvers is tevreden dat de flexibiliteit die ze door middel van een aanpassing beoogt, in het algemeen wordt onderschreven. Ze meent dat er een goed evenwicht is tussen de sprekers: men krijgt de visie van het beleid of de administratie, en van organisatoren op macro- en microniveau. Haar fractie vindt het ook belangrijk om de visie van ouders te kennen. Ze dankt de Gezinsbond om dit ook te onderschrijven. Het is natuurlijk soms moeilijker om echt de stem van die ouders te horen, want men kan hen niet individueel horen.

Kind en Gezin zegt dat men eigenlijk niet kan spreken van bijkomende vergunde plaatsen. Dat is volgens Katrien Schryvers waar omdat de totaliteit dezelfde blijft, maar het gaat wel over een efficiënter gebruik van het aantal plaatsen. Heeft Kind en Gezin berekend hoeveel kinderen daarmee extra kunnen worden opgevangen? Dan moet men natuurlijk zien hoeveel een gemiddeld kind daarvan gebruikmaakt.

Er is ook gewezen op de impact op de sociale functie. Als dit kan worden ingevoerd, mag het niet alleen worden gebruikt voor ouders die door hun werkschema opvang nodig hebben op een moment dat alle vergunde plaatsen volzet zijn volgens de opvangplannen, maar ook met het oog op flexibiliteit en voor de echte occasionele opvang. Daarvoor kan het een groot hulpmiddel zijn, en dan komt de sociale functie ook sterk naar voren. Katrien Schryvers denkt aan

ouders die solliciteren of een cursus volgen, en bijgevolg maar beperkt of tijdelijk opvang nodig hebben. Ook zij zouden hiermee geholpen zijn.

De CD&V-fractie onderschrijft dat de kwaliteit er moet zijn, maar wie dit mogelijk maakt, moet het zo eenvoudig mogelijk maken door geen regulering toe te voegen. Allicht zou moeten gelden dat het voor iedereen mogelijk is, behalve bij een tekort op MeMoQ. Dan kan er worden geoordeeld dat men tijdelijk niet in overtal kan gaan tot alles in orde is. Kwaliteit staat immers voorop.

De Broeders van Liefde zijn ingegaan op de huidige capaciteitsoverschrijding ten opzichte van het aantal gesubsidieerde plaatsen, wat anders is dan het aantal vergunde plaatsen. Katrien Schryvers leest tussen de regels door dat er initiatieven zijn waar dat gebeurt omdat men dat door de vingers ziet. Hoe gaat men daar momenteel mee om? Is daar veel vraag naar?

Er was de vraag waarom er een maximumdagaantal moet zijn en of het niet mogelijk is om de flexibiliteit volledig te maken. De indieners van de conceptnota verkiezen het instellen van een maximumoverschrijding want zelfs op piekmomenten moet de kwaliteit vooropstaan. Het zou niet goed zijn, mocht er op bepaalde dagen een dubbele bezetting zijn en op andere dagen dan heel weinig.

Kind en Gezin merkt op dat men het risico op continue overbezetting onder ogen ziet en uitsluit met een maximaal jaargemiddelde.

Katrien Schryvers wil het standpunt van alle sprekers horen over de gezinsopvang, want enkel Kind en Gezin is daarop ingegaan. Momenteel is het maximumaantal in de gezinsopvang acht. Het attest van draagkracht is afgevoerd. Gaan de meeste onthaalouders uit van dat maximum of van minder? Als dat maximum momenteel al acht is, kan de vraag worden gesteld waarom er meer nodig is. Dieter Vanhecke heeft immers gezegd dat acht het absolute maximum is. Als het aantal kindplaatsen bij een onthaalouder lager ligt dan acht, zal de vergunnende dienst daar zijn redenen voor hebben, aldus Katrien Schryvers. Ze hoort graag wat de argumenten zijn om daar toch verder over na te denken.

Katrien Schryvers dankt Jan Bosmans voor de berekening die aantoont dat met beperkte middelen heel wat capaciteit wordt gecreëerd. Dat gaat over het efficiënt inzetten van elke euro. Het is goed dat men daar een beeld van krijgt.

Voor *Elke Wouters* staat een haalbare combinatie van werk, vrije tijd en gezin voorop. Een betaalbaar en flexibel aanbod van kinderopvang is daarin cruciaal. De in de conceptnota uitgeschreven regeling is belangrijk. Ze zorgt ervoor dat groepsopvang flexibeler kan worden ingezet, zodat het aanbod gemakkelijker kan beantwoorden aan de vraag van de ouders.

Kind en Gezin spreekt over de mogelijkheid om ook voor de gezinsopvang in die regeling te voorzien. Vraag daarbij is hoe Kind en Gezin de praktische uitwerking daarvan ziet. Hoe kan men flexibel omgaan met de bovengrens van acht kinderen? Wat is de visie van de andere sprekers?

De VVSG ervaart het strikt vasthouden aan de leefgroepgrootte als problematisch en vraagt een afwijkingsmogelijkheid in het voordeel van de ouders. Wat is de reactie daarop?

Elke Wouters mist bij Kind en Gezin de budgettaire implicatie van dit voorstel. De vraag aan Kind en Gezin is of de berekening klopt en welk scenario de voorkeur geniet.

Bert Moyaers verwijst naar de visie van Kind en Gezin dat het belang van het kind voorop moet staan en dat de kwaliteit van de opvang niet onder druk mag komen. Vlaanderen heeft een van de hoogste kindbegeleiderratio's van Europa, wat ook is bevestigd door de Gezinsbond. Met het decreet is die ratio nog verhoogd en kan de capaciteit op een redelijk goedkope manier worden uitgebreid. Het Europese gemiddelde ligt op zes. Sp.a pleit voor een kindbegeleiderratio van een op vijf. Met deze conceptnota kan men zelfs aan een kindbegeleiderratio uitkomen van een op elf wanneer die 120 procent capaciteitsbenutting wordt toegepast. Dat zal de kwaliteit niet ten goede komen en is zeker voor kansarme kinderen nefast.

Noch Kind en Gezin, noch de sector wil dat occasionele overbezetting ten koste gaat van kwaliteit, maar hoe kan worden toegezien op kwaliteitsbewaking of kwaliteitsgaranties, en wie zal dat voortdurend nagaan?

Kind en Gezin benadrukt dat het belang van het kind vooropstaat. Het opvangen van meer kinderen mag de kwaliteit niet onder druk zetten. Iedereen is het erover eens dat de kindratio al hoog ligt en niet mag worden verhoogd. Dan lijkt een capaciteitsverhoging met een minimale budgettaire impact die de facto een verhoogde kindbegeleiderratio inhoudt toch te zorgen voor een toename van twee kinderen per begeleider. Hoe valt dat te rijmen?

De sector is positief maar dat zijn de werkgevers zelf. Vraag is of zij niet meer begaan zijn met de efficiëntie dan met de kwaliteit, en of niet in omgekeerde richting moet worden gedacht, rekening houdend met het aantal stopzettingen.

De cijfers uit de uiteenzetting van Jan Bosmans geven een goed beeld van wat wordt bedoeld. Hij had het ook over flexibiliteit en het ontstaan van spitsuren en -dagen. Bert Moyaers vraagt of dit een antwoord biedt op de vraag naar flexibele opvang. Elk opvanginitiatief werkt met een maand- of weekopvangplan. Hoe kan men die planning opmaken op basis van een onvoorspelbaar jaargemiddelde en hoe kan dat bijdragen tot duurzame opvangplaatsen?

Er zijn onvoorziene omstandigheden die leiden tot occasionele vragen naar meer of minder opvangdagen. De vraag aan Viviane Lauwens is hoe kan worden vermeden dat de deur wordt opengezet voor ongecontroleerde aanwezigheden.

Bert Moyaers vraagt hoe het verder gaat met nieuwe opvanginitiatieven die er zullen komen, en wat dat betekent voor de positie van de gezinsopvang. Hoe zal dit segment reageren op de conceptnota?

Wat met groepsopvang die voor een beperkt aantal kinderen werd vergund om ruimtelijke redenen en wat met de kindbegeleider die werkt met bijvoorbeeld verminderde draagkracht?

Hoeveel kinderen extra kunnen worden opgevangen, is volgens *Dieter Vanhecke* moeilijk in te schatten omdat men niet weet hoeveel procent daarvan gebruik zal maken. Hij weet niet hoe men aan die 427 komt, maar als men weet dat één plaats wordt gebruikt door 1,24 baby's en peuters, dan kunnen ongeveer 529 kinderen voltijds worden opgevangen, rekening houdend met het feit dat de meeste kinderen niet voltijds worden opgevangen.

Kind en Gezin gaat uit van een maximale budgetstijging van 5 procent, met een plafond van honderd, omdat het gemiddelde op honderd wordt gezet. Kind en Gezin komt dan aan een gemiddelde van 2,9 miljoen euro. Wanneer de prestaties stijgen, stijgen ook de kosten van de overheid, wat budgettair afgedekt moet worden. Dat moet goed worden gemonitord.

Iedereen krijgt de mogelijkheid. Zodra echter wordt vastgesteld dat men een te lage score of een onvoldoende haalt op de MeMoQ, is het beter om binnen de bestaande capaciteit te werken aan betere kwaliteit. Het is essentieel om toe te zien op de kwaliteitsgaranties. Het is Zorginspectie die vaststellingen doet.

Kind en Gezin pleit ervoor om de kindbegeleiderratio altijd te handhaven. Wanneer men dus meer kinderen opvangt, moeten er meer begeleiders zijn. Men gaat niet naar een op elf, maar ook als er meer kinderen worden opgevangen, moet men aan een op zeven voldoen.

De ratio is niet verhoogd met het decreet. Vroeger was er in de erkende opvang een subsidienorm en moest er één kindbegeleider zijn op 6,5 kinderen. Die kindbegeleiders waren echter in dienst en niet op elk uur van de dag aanwezig. Met het decreet is er een aanwezigheidsnorm.

Dieter Vanhecke bevestigt dat de meeste gezinsopvanginitiatieven een vergunning hebben voor acht kinderen. Kind en Gezin pleit ervoor om die grens vast te houden. Sommige initiatieven hebben echter een vergunning voor slechts vijf of zes kinderen, op eigen vraag of bijvoorbeeld bij gebrek aan ruimte. Men kan de vergelijking maken met groepsopvang. Voor de groepsopvang kan het aantal vierkante meters voor de piekmomenten worden losgelaten. Als dat kan bij de groepsopvang, moet dat, vanuit het gelijkheidsbeginsel, ook kunnen voor de gezinsopvang. Wat is de mening hierover van de sector en de gebruikers?

Een regeling geldt voor alle opvanginitiatieven, ook voor de startende. Kind en Gezin hoopt dat het nieuwe ondersteuningsnetwerk die starters kan begeleiden. Een sociaal ondernemer start meestal sowieso geleidelijk aan en werkt meestal niet van bij de start met een volle bezetting.

Filip Winderickx gaat in op de opmerking dat vooral de stem van de werkgevers klinkt. Hij vult aan dat ook de stem van de ouders moet worden weergegeven. Koepels en werkgevers hebben er absoluut geen belang bij om zaken te doen waarmee ze in de problemen zullen komen ten aanzien van de ouders en de mensen die in de sector werken.

De spreker voegt eraan toe dat de praktijk leert dat niet heel de opvangsector daar op een verantwoordelijke manier mee zal omgaan. Het wordt een hele uitdaging om dat op een goede manier, in samenwerking met Zorginspectie, te monitoren.

Dieter Vanhecke gaat in op de reactie van de VVSG, die vraagt om niet altijd aan de leefgroepgrootte vast te houden. Net omdat die leefgroepgrootte als een van de essentiële kwaliteitselementen wordt beschouwd, vindt Kind en Gezin dat toch belangrijk. In de praktijk werken heel wat initiatieven met leefgroepen die kleiner zijn dan achttien kinderen. De VIPA-norm stelde vroeger een leefgroep van veertien kinderen voorop.

In het geval van sluiting van een locatie springt Kind en Gezin daar soepel mee om. Dan nemen zij zelf contact op met initiatieven om naar een oplossing te zoeken voor de kinderen. Maar ook in andere gevallen wordt het dossier in zijn totaliteit bekeken. Indien Zorginspectie dergelijke zaken vaststelt, is dat vaak niet het enige tekort, maar hangt het samen met meerdere tekorten. Het dossier wordt volledig bekeken, niet elk element op zich. Het is niet gemakkelijk om de grens vast te leggen van wat verantwoord is. Het zou zinvol zijn om daarvoor een kader te hebben.

Jan Bosmans benadrukt dat de impact hiervan op de sociale functie van de kinderopvang niet te onderschatten is. Het gepuzzel werkt immers als een

selectiemechanisme. Welke ouders vallen uit? Welke ouders geraken niet tot in de kinderopvang? Hij verwijst naar het voorbeeld van Viviane Lauwens. Driekwart van de kinderen worden deeltijds opgevangen. Dat is een belangrijk uitgangspunt. Maar op die manier sneuvelen sommige mensen in voorzieningen die andere keuzes maken. De duurzaamheid is belangrijk. De spreker is tevreden met de bevestiging dat dit impact heeft en de sociale functie van de kinderopvang verhoogt.

De kwaliteit moet worden bewaard. Het MeMoQ-voorstel is inderdaad belangrijk. Maar laat het een bewarende maatregel zijn, als in de sector niet consciëntieus wordt gehandeld.

Jan Bosmans kan leven met een percentage van 120 procent. Het is een garantie dat er toch ergens een plafond op zit.

Het Vlaams Welzijnsverbond bespreekt deze zaken op het directiecomité, waar zowel gezins- als groepsopvang aanwezig zijn. Gezinsopvang heeft momenteel een eigen actieprogramma. Dat bevat heel wat elementen over de kwalificatie in de toekomst: de statuten sui generis, het werknemersstatuut, de draagkracht van de onthaalouders en ook de definities van gezinswoning. Het is een eigen wereld en het is goed dat die wordt meegenomen in het decreet. De spreker is tevreden met het actieprogramma voor de gezinsopvang. Er is een enorme boost in de gezinsopvang, en dat is een goede zaak. Maar die subsector is op dit ogenblik geen vragende partij om hierop in te gaan. De conceptnota gaat momenteel enkel in op de groepsopvang en wordt niet doorgetrokken naar de gezinsopvang.

Het hangt ook samen met definities van gezinswoning. Voor de samenwerkende onthaalouders moet er binnen de gezinsopvang of groepsopvang een eigen traject zijn. Omdat het onder de groepsopvang valt, kan men strikt bekeken zeggen dat het hieronder valt. Maar het Vlaams Welzijnsverbond benadrukt dat er een aantal aspecten zijn waarop zij verder willen doorgaan in het kader van de toekomstvisie.

Uiteraard is het Vlaams Welzijnsverbond voorstander van een ratioverlaging. Maar de huidige kindbegeleiderratio moet wel worden gerespecteerd. Hij mag alleszins niet worden verhoogd.

Jan Bosmans geeft toe dat hij misschien te hard de nadruk legt op de optimale aanwending. Het is niet zo dat hij enkel de efficiëntie, de duurzaamheid of de economische effecten wil vooropstellen. Er is nog steeds een schaarste aan kinderopvang maar er is ook een gestage groei. Op sommige plaatsen is die groei nog wenselijk. Er moet ook een degelijke sociale functie en kwaliteit zijn.

Er is bezorgdheid over de medewerkers. Het wordt niet alleen vanuit het werkgeversstandpunt bekeken. De kindbegeleiderratio is en blijft er. Er zal geen minwaarde ontstaan.

De spitsuren en spitsdagen vergen veel gepuzzel. Op bepaalde dagen of in bepaalde periodes neemt het aantal opvangplannen tijdelijk af of toe. Door soms onvoorspelbare omstandigheden kan er marge zijn om schommelingen op te vangen. Gezien de sociale functie moet duidelijk worden onderzocht wie er uit de boot valt bij gefragmenteerde, snelle of flexibele opvangvragen. Dit voorstel kan bijdragen tot het verhogen daarvan.

Viviane Lauwens beantwoordt de vragen over het aantal extra kinderen. Zet dit de deuren open voor een ongecontroleerd aantal aanwezigen? De werkwijze voor en na het decreet is identiek gebleven. Ook voor het decreet moest er 20 procent

extra opvangplannen worden ingepland om een haalbare en financieel leefbare bezetting op jaarbasis te halen. Ook al wordt de vergunde capaciteit thans in overtal behaald, dat leidt niet onmiddellijk tot meer ingeschreven kinderen.

Er worden ook niet onbeperkt bijkomende opvangvragen toegestaan. Er komt een bovengrens. Dan wordt de responsabiliteit van de ouders aangesproken om te bekijken of een verschuiving mogelijk is naar een andere dag. Door het op te trekken zullen niet alle vragen beantwoord worden. Die bovengrens is belangrijk om wanpraktijken te voorkomen.

De link met MeMoQ vergt extra regelgeving. De voorzieningen en Zorginspectie werken al met MeMoQ. Als er tekortkomingen worden vastgesteld, wordt er sowieso al een plan van aanpak gevraagd.

Broeders van Liefde organiseert geen gezinsopvang. In de gezinsopvang is er minder back-up dankzij bijkomend personeel. In de groepsopvang is er een leidinggevende, zijn er staffuncties en is er eventueel een logistieke medewerker die extra ingezet kunnen worden. Een onthaalouder staat er alleen voor en kan, behoudens misschien vrijwilligers, geen extra hulp inschakelen.

Viviane Lauwens begrijpt de reactie van de VVSG op de leefgroepgrootte. Een voorziening die 72 vergunde plaatsen heeft in 4 leefgroepen van 18, kan nooit boven de vergunde capaciteit werken. Door het zo strikt te bepalen, vallen een aantal organisatoren uit de boot. Achttien kinderen in één groep is veel. Dan rijst de vraag hoe die organisatoren dat aanpakken. Is de ruimte zodanig ingedeeld dat er hoekwerking mogelijk is? Kunnen de kinderen bij mooi weer buiten spelen? Indien dat allemaal mogelijk is, pleit Viviane Lauwens voor een maximum van 120 procent: van achttien naar eenentwintig kinderen. Er moeten dan sowieso drie kinderbegeleiders aanwezig zijn.

De manier van werken en het aantal inschrijvingen zijn gelijk gebleven. Viviane Lauwens denkt dus niet dat dit grote budgettaire implicaties heeft. Zij is er uiteraard wel voorstander van om de ratio te verlagen: dat komt alleen maar de kwaliteit ten goede.

Lutgard Vrints gaat in op wat de sociale functie precies behelst. Het gaat om opvang die meer realiseert dan alleen de economische functie. Het gaat ook om het realiseren van opvang voor mensen met niet-standaardwerksituaties of een kwetsbare achtergrond. Mensen hebben het soms druk en kunnen de zaken niet regelen door hun gezinssituatie. Het kan ook gaan om alleenstaande ouders. Het is evident dat mensen met flexibele opvangnoden ongeacht de reden hierbij gebaat zijn.

De suggestie van Kind en Gezin in verband met MeMoQ vindt Lutgard Vrints een goede oplossing: bij opvangvoorzieningen die nog niet goed scoren op het vlak van kwaliteit, moet in het plan van aanpak opgenomen zijn dat zij daar geen gebruik van kunnen maken. Toezicht en handhaving blijven nodig.

De Gezinsbond ziet grenzen aan het beperken van de regels. Er blijft altijd een groep die er de kantjes vanaf loopt. Kwaliteit in kinderopvang is te belangrijk: men moet toezicht houden en ingrijpen wanneer dat nodig is.

Leefgroepen van achttien baby's en peuters zijn te groot. Onderzoek heeft aangetoond dat grote leefgroepen een negatieve impact hebben op de opvangkwaliteit. De maximumgrens mag niet hoger komen te liggen.

Het is logisch dat de flexibiliteit ook op de gezinsopvang van toepassing zou worden, maar de draagkracht van een gezinsopvang is kleiner dan die van een

groepsoptvang. Vanuit de Gezinsbond is het echter moeilijk om een oordeel te vellen over de kwestie.

Een aantal sprekers heeft aangehaald dat flexibiliteit ten goede zou komen aan de sociale functie van opvang, maar flexibiliteit is slechts een deel van de oplossing om kinderopvang toegankelijker te maken. Er is ook nood aan een mentaliteitswijziging bij de organisatoren van kinderopvang. Zij moeten de noden van ouders meer erkennen en manieren zoeken om de opvang van de kinderen aan te passen in functie van de gezinsnoden. Lutgard Vrints pleit er daarom voor om die voorzieningen die de hoogste subsidies krijgen te verplichten zo flexibel mogelijk om te gaan met vragen van ouders. Voorzieningen kunnen ouders met specifieke noden meer respijtdagen toekennen of de opvangplannen wijzigen. Zorginspectie zou daarop kunnen toezien aan de hand van MeMoQ dat ook ouderbetrokkenheid meeneemt.

Katrien Schryvers leidt uit de uiteenzettingen en de antwoorden af dat de sprekers de flexibele opvangcapaciteit positief onthalen. Ze benadrukt dat het belang van het kind altijd voorop moet staan. Om die reden hebben de indieners niet getornd aan de verhouding tussen kinderen en begeleiders. De bedoeling van de conceptnota is om ervoor te zorgen dat ouders gemakkelijker opvang vinden, wat de kinderen ten goede komt, en dat organisatoren meer mogelijkheden krijgen om op de aanvragen van ouders in te gaan.

Het is geen goed idee om bijkomende voorwaarden in het decreet in te schrijven, maar een organisator mag tijdelijk verhinderd worden om zijn vergunde capaciteit te overschrijden als Zorginspectie een of meerdere tekortkomingen vaststelt.

De sprekers vrezen dat mogelijk niet iedereen even correct zal omspringen met de flexibiliteit, maar *Katrien Schryvers* heeft veel vertrouwen in de sector. Er zullen hier en daar wel organisatoren zijn die er de kantjes proberen van af te lopen, maar dat is bij elke norm en in elke sector zo.

Elke Wouters pleit voor een verdere responsabilisering van de organisatoren. Ze begrijpt dat de indieners de verhouding tussen het aantal opgevangen kinderen en begeleiders niet willen wijzigen, maar ze merkt op dat een groep organisatoren uit de boot dreigt te vallen, wat een oneerlijke situatie teweeg kan brengen. N-VA is niet tegen het behouden van de verhouding, maar wil zeker niet dat de verhouding naar beneden wordt bijgesteld en er dus meer begeleiders voor hetzelfde aantal kinderen zouden moeten komen.

Ten slotte haalt *Elke Wouters* nog even het budget van 2,9 miljoen euro aan waar Kind en Gezin over sprak. Ze vraagt over welke trap het gaat, en of het om een recurrent budget gaat.

2,9 miljoen euro lijkt *Katrien Schryvers* veel, maar er zou nog meer nodig zijn als de overheid extra opvangplaatsen moet creëren in de bestaande context. Dankzij de conceptnota kan er met beperkte middelen flexibeler gewerkt worden en komt er een efficiëntere invulling van de opvangplaatsen. Daar staat inderdaad een prijs tegenover, maar het is vreemd dat men spreekt van meerkosten omdat men vandaag niet de 100 procent bezetting haalt. Als men vandaag 100 of 95 procent bezetting haalt, dan is die kostprijs er ook.

Dieter Vanhecke haalt aan dat 2,9 miljoen euro of 5 procent een schatting is en dat men er zich niet op mag vastpinnen. Vanaf trap 2 is de prestatievergoeding voor ieder initiatief gelijk.

Een stijging van 5 procent creëert 1318 extra plaatsen. Als de bezetting inderdaad zo zou stijgen, zou men die meerkosten ook moeten vergoeden.

Filip Winderickx voegt toe dat men dit al in de cijfers ziet. Men stelt al vast dat de prijs stijgt. Als de prijs stijgt, moet men het kunnen betalen. Kind en Gezin moet dan kunnen rekenen op extra budget.

In de discussie over kindbegeleiderratio en leefgroepgrootte mag men wat in het decreet is ingeschreven niet als de nieuwe na te streven norm beschouwen. Toen het decreet werd geconcipieerd, is gekeken naar de realiteit in de sector en naar wat toen betaalbaar was voor de organisator. De streefnorm in de regelgeving ligt lager. Wie de norm naar beneden wil halen, moet er rekening mee houden dat daar een hoge prijs tegenover staat. Dat is voor de spreker echter geen reden om het niet te doen.

Hetzelfde geldt voor de leefgroepgrootte. Vroeger lag de norm op veertien. Dat is opgetrokken tot achttien op basis van de realiteit op het ogenblik dat het decreet geschreven werd. *Filip Winderickx* heeft begrip voor de vraag om er soepel te kunnen mee omgaan als er eens een kind meer aanwezig is. Maar hoe hoger men de lat telkens legt, hoe meer men telkens tegen dat cijfer botst en men zich afvraagt waarom het niet negentien of twintig mag zijn. Het is net hetzelfde voor die 120 procent. Wie vaststelt dat het 121 procent is, vraagt misschien 125 procent waardoor men uiteindelijk op 150 procent dreigt uit te komen. Discussies over cijfers zijn altijd moeilijk maar cijfers geven wel een richting aan.

Jan Bosmans vindt de discussie over de kosten bizar. In de sectoren is het vergunningsstelsel erop gebaseerd om in een kader van infrastructuur en subsidiëring een aantal verantwoorde en kwaliteitsvolle plaatsen te creëren. Als het gebruik toeneemt, zouden organisatoren kunnen beslissen om hun bezetting te laten dalen omdat ze enkel hun subsidie-enveloppe krijgen. Er zit een prestatie-index in maar het is eigenlijk logisch dat de erkende en gesubsidieerde plaatsen van overheidswege betaald worden. In andere sectoren zoals pleegzorg of de herstelgerichte constructieve afhandeling, laat de overheid bij groei de subsidiëring boven 100 procent volgen en vergunt ze meer plaatsen. Het Vlaams Welzijnsverbond zegt niet dat deze maatregel extra geld kost, maar dat hij bijkomend rendement oplevert in een kwaliteitsvol en afgelijnd kader.

Viviane Lauwens vindt achttien kinderen het maximum in een groep, maar zou het betreuren mochten bepaalde organisatoren, wegens het aantal vergunde plaatsen en het aantal groepen, beknot worden in de flexibiliteit die ze ten aanzien van de ouders aan de dag willen leggen. Voor die gevallen moet specifiek worden bekeken of het kan. Misschien moeten zij voor één leefgroep twee ruimten ter beschikking hebben. Er moeten bijkomende randvoorwaarden opgelegd worden. *Viviane Lauwens* is niet voor overregulering, maar denkt dat men het overschrijden van de leefgroepgrootte ook niet zomaar kan toestaan. Ze blijft de kindbegeleiderratio belangrijk vinden. In een groep met meer dan achttien kinderen, moeten er drie begeleiders zijn.

In de praktijk wordt er al heel hard gewerkt om de kindbegeleiderratio naar beneden te halen en gaat men daar soepel mee om: in de babygroep is de begeleiding hoger per aantal kinderen en in de peutergroep kan dat lager. In de praktijk kijkt men dus naar de situatie en probeert men om soepel om te gaan in het belang van het welzijn van al de kinderen.

Bert MOYAERS,
voorzitter

Elke SLEURS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

IKT	inkomenstarief
MeMoQ	Meten en Monitoren van de pedagogische kwaliteit (Q) van kinderopvang van baby's en peuters
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten